

vellaria concessione cessant, ut ilis exceptis, que concedenti reservata sint, quamvis successorum, vel temporis limitationem habeant (cum in expressis nulla specierum differentia sit) Omnia in cessationum translata censentur, alienantia sit) Omnia in cessationum translata censentur, alienantia sit) Omnia in cessationum translata censentur, alienantia sit)

Facti vero potius, quam juris est questio, certam proinde, ac uniformem non admittens regulam, sed ex singularibus casuum circumstantiis decidenda, quando unam, vel alteram speciem concessio sapiat, consuetum pragmaticorum errorem dammando, cum generalitatibus, vel cum diversorum casuum decisionibus, ac responsionibus procedendum iuxta genericam voluntatis quaestionum naturam; Illaque genericæ, que desuper habentur regulæ, vel propositiones, pro illo iudicium, vel consensuum lumine, quod in obicibus oportum est, attendende sunt, quando casus circumstantiæ, illud falsificans non præsentent.

Illud autem primitivum argumentum spectandum est, quod ex verborum literalium, vel grammaticali significatione resultat; Talis etenim census est contractus, qualem contraheutes appellat.

Alterum quoque præstat efficac argumentum, canonicis, vel responsionibus quantitas; Ubi etenim ea modica est, Domini recognitioni referribilis, emphyteusis censenda est, ubi vero magna, que fructibus respondeat, eorumque rationem habeat locatio, vel censuatio.

Magis vero, si quantitas modus accedat, quia nempe pro pensio non more, in plures anni partes distributa sit solutio, vel ad ipsorum bonorum mensuram eadem præstatio sub incerta quantitate, ab ipsa mensura certificanda.

Neglecta devolutionis conventio, ob non solutos canones; Alienationis neglecta prohibitio; Laudemii omnia conventio; Omnium extraneorum etiam hæredum, comprehensio; Clausula, ad habendum, aliaque similia, locationem potius, quam emphyteusim, cui non congruant, arguere, quandoque iudicatum est.

Pro una item, vel altera specie metienda, universali loci consuetudo, sive ejusdem Domini, & concedentis particularis usus, aliorumque adjacentium bonorum concessiones, aliaque similes attendi solent circumstantiæ.

Omnia vero hæc, eorumque singula, præsumptam non autem veram inducunt probationem; Ipsa etenim verba, proloquendi usi promissa sunt, atque pro synonymis reputantur, ideoque aliis in contrarium, non urgentibus attendenda sunt, scilicet vero ubi alia urgeant.

Idemque de rei onsonis magna quantitate, cæterisque insinuatibus argumentis dicendum est, quoniam ut pro consuetudine omnium conjecturalium natura habetur, non omnium argumentorum, ac præsumptionum in omnibus casibus eadem est operatio, sed pro numero, diversaque qualitate, locorum, personarum, bonorum, & temporum. A

Juris præsumptionem, contraria probatione præsumptiva etiam elidibilem continet enunciat hujusmodi contrarium diversis effectus, diversaque nature; Quamvis etenim perpetua locatio, vel census, alienandi facultatem, & absque Domini assensu, ac laudemii solutione importet, atque caducitati ob non solutam pensionem non subiacet, nisi positivo dolo vix in praxi verificabili accedente, atque ad hæredes quocumque transeat, ut temporis meta, vel lineæ, seu generationum finis non intraret, ut hæc omnia in emphyteusi intrate animadversum est; Ex investitura tamen, seu concessione sine, in utraque respectivè specie, contrarium dati non implicat, ut emphyteuticum contractum Parribus facere expressè protestentibus, ad quoscumque hæredes in perpetuum transire detur, atque alienandi facultas competat; Et è converso, ut in perpetua locacione, vel census, temporis, seu generationum, vel sanguinis hæredum datur limitatio, cum caducitatis pactis, aliisve restrictionibus, vel prohibitionibus, ideoque unam vel alteram contractus naturam, vel speciem statui, præsumptionis effectum inducit, ut intentionem ejus cui assistit firmando, probationis onus in alterum transferat, qui contrarium auerit.

In emphyteusi quoque, eadem que in feudis infinitata est ritum specierum distinctio intrat, ut alia nempe pacti & providentia sit ad legitimis sanguinis hæredes restricta; Alia merè hereditaria ad quocumque extraneos hæredes transmissibilis; Et alia mixta iis nempe congrua, qui utram-

que admixtam habeant hereditariam qualterat sanguinis, ac rei familiaris, ut una non sufficiat absque altera; Præmaque pacti, & providentia species aliam recipiens distinctio inter illam, que ex lucrativa, & alteram que ex onerosa causa obveniat; Eademque distinctio in perpetua locacione, feu livellaria, aut censuali concessione rectè quoque cadit.

De his omnibus hoc tit. disc. 30. 31. 33. & 34. II. De emphyteuticâ successione, vel succedendi ordine. Accrescentia de devolutione ob finitam lineam, vel successoris defectum; Accrescentia de renovacione.

EX præmissa trium specierum distinctio, successiois 14 ordo in emphyteusi pendet, eodem modo quo in feudis infinitarum est; Quamvis etenim diversam hæc originem habeat, ut emphyteusis à civili Romanorum Jure manet, eique cognita sit, feudum verò ignotum, Longobardorum, seu Germanorum habens in Italia introductionem, Magna tamen similitudo dignoscitur, ideoque generalis arguendi ab uno ad alterum facultas intrinseca, cuius limitatio ex contraria utriusque juris dispositione non habeatur. B

In merè hereditaria igitur, idem est succedendi ordo, 15 quem in liberis, ac indifferenter bonis eadem lex civilis statuit; Solo Fisco successorio, non autem penali exceptio.

In oppositum verò, in ea, que pacti, & providentia sit, ad solos legitimos sanguinis hæredes restricta est successio, cum proximis ordinem, quando primogenituræ, vel majoratus legem non habeat, ut tunc pro eorumdem majoratum, vel primogeniorum regulis, idem gradulis, seu elementariis ordinem omnes alias vincat; Secundum in linea gradus; Tertium in gradu sexus; Et quartum in sexu ætatis; Id autem emphyteusis peculiariter non est, minusque ab ejus natura pendet, cum ipsius primogenii, vel majoratus qualitas generet in quacumque bonorum specie id statuat.

Idemque ubi ad solos masculos, vel ad certum personarum genus restricta successio sit, cum adjectis legibus, in indifferenter quoque bonorum fideicommissis, & majoratibus, vel primogeniis, idem cadat ordo; Emphyteutica qualitate id operante, ut hominis dispositione non accedente, ex illa legis ea habeatur restrictio, que præcedenti rubrica insinuat est.

Eadem pariter in emphyteusi proximitatis regula cadit, que in feudis, & fideicommissis hodie recepta est, ut ex persona ultimo deficientis, non autem primi acquiritis metienda veniat, nisi diversa investitura lex, vel primi acquiritis voluntas, que successorum obligatoria sit, regulæ suadeat limitationem.

Illud verò in emphyteusi peculiariter dignoscitur, ut representationis beneficium, ex veriori, magisque recepta sententia, non admittat, ut gradu remotior ex hac legis fictione, proximiori æqualis fiat, ideoque naturalis & vera, non autem ficta proximitas attendenda est. C

Bene tamen in emphyteusi, idem intrat linearum ordo, 19 in fideicommissis, ac majoratibus receptus, ut semel ingressa linea perleveret, neque alia subsidiariè, vel præpositere vocata, intrat, donec illa duret. D

Questio cadente, ubi ad certas generationes concessio restrictionem habeat, cum ea tamen, ficta sive implicita ducatione, quam necessaria, vel æquativa renovatio inducit, an potius proximiori lineæ prius admittat in investitura non comprehenso, renovatio debita sit, vel potius persona comprehensa de diversa, seu exclusa linea successione obtineat; Hinc autem magis communis Juristarum sententia assistere videtur; Alteri verò assistit magis ratio, ideoque cogitandum reservatur. E

Pluribus verò lineis ab initio constitutis, quarum stirpes diversi concessionarii statui sint, sive pro quibus unus acquisitioem fecerit, quæstio concurrens intrat, an in stirpes, vel in capita esse debeat; Idque certam non habet regulam, sed à singulari facti qualitate decisionem expectat. F

Quamvis autem in fideicommissis, indifferenter bonorum successioibus, Monasterium quod capaciatem in communi habeat, ex Religiosis professi persona istius jure durante obtinere non prohibetur, in emphyteusi tamen, illa opinio, que in Romana præsertim Curia magis recepta est, à contradicentibus non immunis, hanc Monasterii successioem in emphyteusi non admittit. G

Femina

Fœminarum capacitate data, earum idem præpoterius intrare videtur ordo, qui in agnatis fideicommissis habetur, ubi lex investitura, vel linearum distinctio, sive illa interpretatio, quam observantia inducit, aliter non suadeat. H

Ad certas generationes concessio restricta, ut in Ecclesiastica præsertim emphyteusi, juris regula, frequensve consuetudo docet, ut tertium non egrediatur genus, non levis inter Juristas quaestio est, super generationes enumerandi modo, an scilicet ipsius acquirentis, ac respectivè generantis persona, in eis computanda sit, ut propterea, filiis, ac nepotibus tantum congruat, pronepotes autem, de quarta potius generatione dicendi sint, vel potius è converso, ut generationis non computata persona, primam filii, secundam nepotes, & tertiam pronepotes constituunt generationem.

Quamvis autem opinionum nõ modica habeatur scissura, istaque posterior pars majorem humanæ rationis, vel discursus habeat assentientiam, cum nemo se ipsum generet, ideoque de passivis potius, quam de activis generationibus concessio intelligenda sit; Contrarium tamen ex magis communi, magisque recepto Juristarum sensu, forensis praxis recepisse videtur, ut generantis persona quoque comprehensa sit, ideoque non deat ultra nepotes extensio; Potissimè verò ubi personarum accedat enumeratio, quia pro se, filiis, ac nepotibus, concessio facta sit; Facti verò ac voluntatis potius quam juris quaestio est, certam non habens regulam uniformem, sed ex facti singularibus circumstantiis decidenda, eisque cessantibus, præmissæ locus est regulæ. Si enim ulterior personarum enumeratio, seu verborum amplitudo, aut loci universalis, vel domini particularis consuetudo alter suadeat, istud factum potius attendendum est. I

Illegitimorum successio, pro regula, in pacti, & providentia, vel mixta emphyteusi, non datur, ubi natalium macula abluta non sit, Ubi verò privilegiativa, sive per scriptum ablutio accedat, in profana admittitur, non autem in Ecclesiastica, ob venierit deficientem Ecclesiæ voluntatem nisi legitimationis amplitudo, cum potestate conjuncta, aliter suadeat, illa verò que per subsequentis matrimonium sequatur, sufficit. L

Inter illam pacti, & providentia, & mixtam, alia in præmissis differentia non dignoscitur, nisi quod in prima, una sufficit legitima hereditaria qualitas sanguinis; In altera verò utraque conjunctim requiritur, ad eam sine altera insufficientes reputetur, sanguinis nempe, ac rei familiaris; Questio cadente, an hæc posterior respectu primi acquirentis sufficiat, vel ultimi etiam requiratur, variis variis opinantibus; Magis tamen, in Romana præsertim Curia receptum est, ut respectu primi sufficiat; Ubi verò altera retineatur opinio, ut illa quoque ultimi accedere debeat, in hac posteriore inventariis, ac separationis beneficium suffragatur, nisi aliter exigat loci consuetudo, feudorum Regi Neapolitani ad instar. M. Adhuc tamen una, vel respectivè altera, vel utraque primi & ultimi rei familiaris hereditaria qualitate deficientes, in eo qui illam sanguinis habeat, sufficit per eum non stare quin minus obtineat.

Successionis prædictæ ordinem movens in successoris per investitura vocati præjudicium non intervertit, nec alterat, seu minuit, in hac pacti, & providentia, vel mixta specie, quamvis primus esset acquirentis, ex causa tamen lucrativa, atque ex concedentis beneficio, ac munificentia potius, quam ex acquirentis providentia; Secus verò ubi ex causa onerosa, & respectivè facti, ideoque ab ipsius acquirentis providentia potius, quam à concedentis munificentia, successores agnoscant; In hac etenim primi acquirentis specie, pacti, & providentia formula, hereditaria, quoad successorum præjudicium, non autem Domini, vicem habet.

Questio cadente, an in eo solum acquirente id procedat, in quo actu, vel habitu cum successoribus jus patriæ potestatis, ac profectus peculiis ratio cadat, vel potius in quocumque, cui præmissæ congruat circumstantiæ, idque varias habet opiniones, quarum prima moderna Curia sequitur, posterior vero probabilior sententia est, eaque magis illi beneficiis, in Curia quoque alias tentata sunt, ac etiam probabilius tenenda videtur. N

Facti vero quaestio est, certam, ac uniformem non habens regulam, an lucrativam, vel onerosam causam ad hunc effectum concessio foveat, cum ab ipsius concessiois estimatione, & prescripti solutione iudicium præponderantia pendeat. O Commerciis necessitas, ubi notabilis loci bonorum pars hanc emphyteuticam pacti, & providentia qualitatem habeat, consequendum inducit, sive indulgentium causa

fuit, ut pacti & providentia formula, seu natura corrupta, vel alterata, disponendi, vel alias successoribus præjudicandi, etiam iis qui, non causa onerosa primi acquirentis, sed ultimi, vel mediis finis, facultas detur; Idque pariter facti potius, quam juris censendum est, certam non recipiens regulam, cum à locorum variis moribus pendeat. P

Continuata successiois speciem, vel figuram, quædam non scripta æquitas, ex Juristarum potius, quam juris recepto sensu induxit, sub renovacionis vocabulo explicatam, ut concessio per temporis, vel generum finem expirata, seu consumpta, Dominus qui pro se ipso rem retinere nollit, sed alteri concedere, ultimo deficientis hæredes, si hereditaria sit dicta emphyteusis, vel eisdem sanguinis proximiori, si pacti & providentia sit, concedere potius teneatur; Eoque denegante, Judex, cujus officium implore tur, id supplet, & concedat, extraneo investito ex cluso, quo penitenti Domino denegata facultate pro se retinendi, nisi declarata voluntas, actus nullitatem, aliamve adjectam conditionem, pro non declarata, vel non extrane habenda sit. Q

Super sanguinis proximitate, & an agnacionis, vel cognacionis, sive sexus ratio haberi debeat, non levis est questio, varias habens distinctiones, ac sententias, ideoque in sua fide videndum est.

Ibi quoque de actionibus, vel remediis specie, pro hujusmodi prælativo retractu, ad hæredes, vel proximioris favore obtinendo, dum id pariter varias habet sententias. R. Atque intra annum, & diem per quandam feudorum assimulationem hanc renovacionem peti debere quædam praxis recepit, ut non petito liberum Domino aditum tribuat alteri concedendi, nisi hoc termino adhuc durante, multo magis renovacionis petitione sequenti alteri concessio facta sit, cum tunc longissimi trigenarii temporis terminus competat. S

Necessariam quoque alicubi legem scriptæ, vel non scriptæ, sive concordia, vel indulgentia renovacionem hanc effecerunt, ut neque volens pro se retinere, id agere valeat; Id autem certam non habet regulam, cum à legis, vel consuetudinis, sive indulti tenore, & qualitate pendeat. T

Juris communis dispositio, seu verus interpretum sensu attento, in hoc prælativo retractu, eadem intrat regula, que generaliter in quacumque prælatione statuta est, ut absque Domini præjudicio, pro eodem pretio, eisdemque legibus, conditionibus, que ab extraneo circa fraudem, & collusionem inventiatur, & non aliis prælatio competat; Nisi eadem consuetudinis, seu legis, aut indulti necessitas certam ac inalterabilem tamen laudemio, quam in canone præscripterit taxam. V

Eandem renovandi necessitatem in Domino pro se retinere volente, notabilium melioramentorum quædam æquativa ratio, quandoque inducit, quia rem sterilem cum notabili sumptu, ac labore absque competenti recompensa sterilem prior concessionarius effecerit; Idque pariter certam non habet regulam, cum à facti circumstantiis, præsertim verò à locorum moribus, vel Tribunalium styliis decisionem expectet. X

Altera est renovacionis species, que concessiois finem non supponit, novumque jus non tribuit, sed adhuc durante investitura, pro meliori domini probatione, sive pro laudemii, vel alterius recognitionis emolumento, singulis quibusque statutis temporibus pro diversis locorum moribus petenda est, illius renovacionis ad instar, que in feudis investitura durante à quolibet novo successore intra annum, & diem petenda est. Y

a De his omnibus, hoc tit. disc. 30. 31. 33. & 34. b Tit. de feud. disc. 52. & disc. 11. hoc tit. c disc. 17. 47. & 52. hoc tit. d disc. 11. 32. & 53. hoc tit. e disc. 4. & disc. 17. g disc. 27. & 67. h disc. 9. 11. & 18. i disc. 14. & seq. & 67. hoc tit. l disc. 57. m disc. 9. hoc tit. & tit. de feud. disc. 21. 36. 107. & alibi. n disc. 10. 18. 32. & 70. o locis supra citatis. p disc. 1. 19. & seq. q De hac renovacione habetur disc. 3. & seq. & disc. 62. & seq. r ibidem. l disc. 4. 53. & 62. l disc. 5. & seq. & disc. 64. u disc. 5. 12. 22. 62. & 63. x disc. 7. y disc. 22. 53. & 62.

III.

De accidentibus devolutionibus, vel caducitatibus, aliis quam per investitura, vel generis finem; Et de differentia inter unam & alteram speciem devolutionis; Et præsertim circa melioramentorum retentionem; Et de remediis, vel

vel actionibus, qui Domino competant ad rem devolutam vendicandam.

Investitura adhuc durante, plures dantur accidentalis devolutionis species, sub caducitatis nomine, seu vocabulo ad vere devolutionis casualis differentiam explicatissimata; Earumque usu frequentior est, quae ex canonis, vel resolutionis per biennium in Ecclesia, & per triennium in privato, solutionis defectu resultat, nisi lex investitura, vel consuetudo alium praestitum terminum; eujus lapsus eundem operatur effectum. A

Rara vero hujus devolutionis, vel caducitatis est praxis; Vel quia paupertatis, vel absentiae, seu carcerationis, aut alterius impedimenti, seu non perceptionis fructuum, de facili admittitur excusatio; Vel quia canonica equitas, ubi recepta. B. celere admittit purgationem, quae pro locorum moribus, vel Tribunalium stylis diversam habet praxim, ubi praesertim juris dispositioni speciale caducitatis, vel resolutionis pactum accedit; Ideoque certam ac uniformem id non recipit regulam; alia majori aequitate, vel probabili ratione prolocorum, vel personarum qualitate istam acquirat suffocant.

Altera accidentalis devolutionis, vel caducitatis species est, quae ab alienatione inrequisito Domino facta resultat; Sive ob dominii negationem, vel notabilem ingratitudinem, ubi praesertim gratuita sit concessio; Vel ob notabilem culpaam deteriorationem; Adhuc tamen hujusmodi devolutionum raris est praxis, ob facilem excusationem ab ea positiva malitia, vel dolo, qui ad hunc poenam desideratur effectum, ideoque pariter id certam non habet regulam, sed a diversis circumstantiis, potissimum vero a locorum diversis moribus diversam decisionem expectat.

Inter unam vero non culpofam, fed casualis devolutionis speciem, quae a temporis, vel generis sine resultat; Et alteram culpofam, quae a praemissis magis defectibus, ea praesertim notabilis dignoscitur differentia, ubi culpa devolutio fit, ut nulla concedatur meliorationum refectio, quae in altera non culpa devolutione datur, nisi lex investitura hanc meliorationum quoque detractionem prohibeat; itaque prohibentio accedente, adhuc ea, non scripta equitas, quae lo completionem de alieno prohibet, Judicis officio aditum aperit, pro aliqua refectioe, in toto, vel in parte illorum meliorationum valde notabilem, quae probabiliter sub conventionem non venerint, prudenti Judicis arbitrio decisionem remissa, profacti qualitate, & circumstantiis regulando, pro majori praesertim, vel minori meliorantis utilitate, quam ex re emphyteutica percepit, & an gramata, seu beneficia sub modica recognitione, concessio fit, vel onerosa, & fructibus correptiva, ideoque certam pariter non habet regulam, sed pro casuum qualitate, & circumstantiis arbitrium est regulandum. D

Una, vel altera devolutionis specie a Domino praesentia, per emphyteutam vero ejusve successorem denegata, ducit ad cadere solent quaestioem species; Una scilicet ordinis, vel iudicii praesertim privilegii possessorii. Et altera meritum, quae in plures subdividitur species; Unam scilicet, quae ipsius domini probationem in genere, vel in substantia quae ipsius possessor liberam rem esse contendat, aliorum recipit, quia possessor emphyteuticum servitutum neget; Alteram identitatis, vel finium, seu quantitatis; Et alteram, utraque probatione posita, adhuc non facti devolutionis, vel caducitatis casus, quia sepe ipsius contractus natura, vel qualitate sit contentio.

In prima ordinis, vel iudicii quaestione, a claro, vel respectivo dubio devolutionis casus, decisio pendet; Ubi tamen omnino clarum, certumque sit devolutionis casus, tunc Domino, summatim, aut per privilegium adipiscenda possessio, quod associatioem dicitur, quandoque vero pro diverso Tribunalium stylo, etiam illud retinenda, quod mantentioem appellatur; competit, quasi quod illa dicitur domini possessio, quam Dominus semper habuit, utilem etiam possessionem ad se attrahat, tanquam ex deficienti causa, ob quam in aliorum translata est; Ubi vero id aliquid habeat dubitandi rationem, qualis qualis illa sit, emphyteuta, vel ejus successori assistit regula, ut sive in illo adipiscenda, quod successor non possidenti competit, sive in illo retinenda, quod per eum adepta possessio parit; Eius potior conditio fit, donec in petitorii iudicio, devolutionis punctus per rem iudicatam, vel res conformes finem accipiat.

In altera vero merito quaestione, ejus prima species, quae substantiam percutit, facti potius, quam juris quaestio

est, an de emphyteutica qualitate ita restricta constet, ut restrictionis casu facta, devolutio intret; Ad hunc autem effectum ipsius concessionis scripturam, vel investituram, magis communis, ac recepta opinio existit, non quidem, ut ad scripturam speciem praesens domini probatio restricta sit, ut alia excludatur species, sed quia sine scripturae numero ratio ac difficile reputatur, eam conclusivam ad hunc effectum facere, ob contrariam possibilitatem, ut non emphyteuticus, sed locatarius, vel censuarius contractus esset, vel emphyteutis mere hereditaria, sive aliorum generum complexiva, istaque potentia conclusivem, ac perfectam probationem excludit. F

Hinc effectuum differentie ponderantur, ut ad praesentem devolutionis probatio per scripturam, causativa, seu moraliter saltem necessitate desideretur, ad alios vero, puta solutionis canoniam, & laudemiorum, si in his observantia assistat, ac etiam astrictioem lapidum, & recognitionis in dominium, praesumptiva, seu conjecturalis admittatur probatio, non excluda tamen possibilitate ad primum quoque effectum, absque scriptura, profacti qualitate istam quoque facere probationem, cum praesertim de pluribus adjectionum bonorum investituris ejusdem naturae, ac tenoris constet, istaque accedant efficacia argumenta pro facti qualitate, & circumstantiis. G

Ad alios vero minores effectus, sive ad unam, vel alteram concessionis speciem dignoscendam, ut superius insinuatum est, certa desuper non habetur statuta regula utpote in ambigua, vel incerta voluntatis, quaestione, ideoque pro singulorum casuum qualitate, major, vel minor argumentorum numerus, & efficacia desideratur; Ubi praesertim notabilis numerus, & efficacia antiquitatis, quae difficultem reddit probationem, ideoque minoribus contenta est; Confusura desuper cadente plarium argumentorum unione cum regula, ut singulae non profunt, unia juvent. H

Scriptura accedente, quae concessionis restrictionem ad certum probet genus, ejus expratio sub quaestione cadat, eaque per illum, qui ad devolutionem agit, concluditur, ut probando est, cum illa foris procedi distinctione, ut liberorum primiacquiritentem procreatione ex emphyteuta possessoris parte non probata, centenarii temporis decursus sufficientem inducat probationem, non quidem a concessione, sed a concessionarii nativitate computandam; Ubi vero de liberorum procreatione constet, eorum mors ab Aetate iustificanda sit; Nisi idem centenarii temporis lapsus respectivè accedat. I

Mortis item probatio eorum qui nati probantur, ad speciem, vel formam restricta non est, istaque praesumptiva, seu conjecturalis probatio sufficit iuxta generales regulas, nulla specialis desuper habita.

Confinium, vel identitatis, aut quantitatis, ubi aliorum bonorum mixtura, seu confusio accedat, certa & uniformis non habetur statuta regula, ideoque pariter cum casuum conjecturalis, ac praesumptive probationis forma procedendum est; Quamvis etenim plura praesertim duntaxat demonstrantur; Revera tamen id certum, ac uniformem non admittit regulam, sed prudenti iudicis arbitrio pro facti qualitate regulando commissum est. L

Quaestioe vero super ipsius contractus, vel concessionis natura cadente, in emphyteutam, seu locationem, vel censum redoleat, quomodo eam decidere congruat, jam superius adnotatum est. M

Alienatio autem, devolutionis, vel caducitatis productiva, ea est, quae vera ac propria dicitur, nisi lex investitura istam quoque complectatur, eaque culpa convincta est, ut ad hunc poenam effectum, malitiam redoleat; Aliud namque est alienationis prohibitioem, ad nullitatis actus effectum, sive ad alterum preservationis praedicti considerare; Aliud vero ad alienatione non cadente, ut in feudali materia strictiorem habente prohibitioem, aliique similibus, advertitur. N

Eadem alienandi prohibitio, ubi potissimum lata sit, quae improptiam per hypothecam quoque complectatur, creditorum concursus producat quaestiones eodem modo decidendas, quod in ipsa feudali materia advertitur. O

Multaque item similia in ea sede recentia, huc quoque communia sine ex jam insinuato generico argumento, quod a feudo ad emphyteutam & contra procedi non suadet, legibus dispositio & diversa ratio similitudinem non suadet. P

Permissa etiam alienatione, vel transmissione, sive ubi ejus pro-

prohibentioe accedente pro contractus natura, consensus denegari non valeat, atque denegatus Judicis admittat supplementationem, quia nempe ad certam recognitionis ac solutionis laudemiam effectum, in mere hereditaria concessione prohibito adjecta sit; Adhuc transitus ad mortuum manum prohiberi potest; Ea desuper distinctio cadente inter illam mortuae manus prohibitionem, quae ex sola legis dispositione resultat, Et alteram, quae ex illa hominis, vel investiturae; Ut priori casu, omnimoda non adhiberi debet ita capacitas, quae retentionem percutiat, solumque ut jus Domino competat cogere ad ponendum extra manum mortuam, pretium exinde obtinendo; In altera vero hominis prohibitionem, omnimoda adite in capacitas, ut neq; ista facultas transferendi ad non mortuum manum competat; Priori tamen casu Judicis aequitativo arbitrio, vel officio non excludo, ut pro moderna laudemiorum praedictioe consultum, quod hujus prohibitionis causa est. P

- A. disc. 46. & alibi.
- B. disc. 46. & 36. & 65. 41. & 42. & 79.
- C. disc. 33. & 36. D. disc. 21. 31. 48. 71. & 72.
- E. disc. 7. 59. 61. & 67. F. disc. 37. & 74.
- G. disc. 46. 37. & 74. H. ibid. l. disc. 73.
- L. disc. 56. M. supra, n. 6. & seq. N. de feud. disc. 61. & 110. & disc. 44. & 45. hoc tit. O. disc. 58.
- P. disc. 27. 28. 48. 59. & 50.

IV.

De iuribus, & emolumentis, ac respectivè oneribus, quae emphyteuta, vel domino competant; Et praesertim de canonis, seu responsionis diminutione, vel augmento, & de laudemis, & quindennis, aliisque ad materiam pertinentibus.

Adem que in feudali materia, atque in altera servitutum, vel usufructus emolumentorum, ac onerum quaestiones cadunt, in ista quoque emphyteutica habentur; Quamvis etenim super his fructibus, qui veram fructuum speciem, seu naturam habent, quae nempe salva, & integra remanent, rei substantia, vel causa productiva, in singulos annos, aliave tempora habeant renascentiam, emphyteuta favore generalis regula assistat, ut ad ipsum quicquid sub fructuum, & proventuum nomine venit, pertineat.

In ea tamen emolumentorum specie, quaestio cadit, quae praemissam veram non habet fructuum naturam, sed in ipsa rei substantia, vel proprietate consistunt, ut in fodinarum ac mineralium ac etiam manufactorum lapidum aliorumque rerum, ac thesaurorum effossionibus contingit; Adhuc tamen magis recepta interpretum sententia emphyteuta ista desert emolumenta, quae salva superficie, vel proprietate natura non immutata, vel cum refectioe ejus quod Dominus interest, obtinere potest. Q

Onerum autem e converso supportatio, ad ipsum quoque emphyteutam pertinet, ut secundum naturae regulas, illum sequantur commoda quem incommoda sequuntur; Idemque in refectioibus, ac aliis, quae proprietatis conservacionem concernant; cum aliqua potius melioratione, quam ipsum emphyteutis vocabulum denotat, ea ex crescentium, seu notabilium meliorationum post devolutionis casum ratione habita, quae superius insinuata est. R

Super canonis, vel convente responsionis solutione, quae emphyteuta incumbit, quaestiones cadunt, super modo solvendi, an scilicet in ipso emphyteutico fundo, si in fructuum quota responsio consistat, solvere sufficiat, vel ad domini domum asportari debeat; Investitura autem lex quaestioem primus Juxta ac decisor est, ea vero cessante, illam decidit, vel particularis, vel generalis regionis consuetudo, hifce cessantibus in fundo praesertim sufficit.

Rerum status accidentalis immutatio, quae ob insolitam fecunditatem, vel sterilitatem, aliave accidentia, fructuum notabilem in majus, vel in minus alterationem producat, canonis augmenti ex parte Domini, vel diminutionis ex parte emphyteutae, quaestiones parit; Utrique autem Juris regula existit, ut nempe quilibet sua sorte contentus esse debeat, quum non resuler damnum, ut nihilam injustitiam producat quae iniquitatem redoleat, pro facti qualitate, & circumstantiis, vel pro consuetudine. S

Proprietatis vero peremptione in toto, vel in parte, aliave nimium praedictioe contingente alteratione, libertatem

emphyteuta praesendere solet, idque certam non habet regulam, sed a facti qualitate decisionem expectat; Ea generica desuper adhiberi solita distinctione, ut totius rei peremptio, non autem partis, emphyteuta liberationem inducat; Adhuc tamen ubi in parte sit, altera cadit distinctio uniformem tamen non habens regulam, quae a singulari rerum qualitate pendet, ex prudenti aequitativo arbitrio, cui commissum est, ubi responsio magna sit fructuum habens correspondivatem fecus vero ubi modica pro sola domini recognitione. T

Laudemium onus est, quod per novum emptorem, vel illum successorem in investitura non comprehensum Domino pro recogatione solvendum est, in ipsius rei valoris quinquagesima parte taxata, ubi investitura, lex, vel consuetudo diversam non habeat taxam; In mere hereditaria vero emphyteuti est quaestio, an ille, qui hereditario iure rem obtinet, hoc onere sit adstrictus; Aliis affirmantibus, Aliis vero negantibus; Observantia vero quaestio est Juxta Pluribus desuper in foro raris cadentibus quaestioibus in sua fede videndis, utpote compendio incongruis. V

Quindenniorum usus recens est, unitorum beneficiorum admittit introductus, ut emphyteuticus bonis ad mortuum manum obventis, eorumque alias de jure prohibenda retentione permittit, consultum ita sit laudemiorum emolumento ex alienatione, vel in extraneum heredem transmissione sperato, quod penes mortuum manum non operatur; Etenim vero est eadem in hac emphyteutica materia servare regulam, quae in beneficiis servatur, super canonis taxa; Quamvis etenim utriusque introductionis eadem sit ratio, praxis tamen diversa esse debet, cum beneficiorum provisorio mere personalis ac vitalitas sit, ideoque cujuslibet nominis vita cum uniformi taxa ita prudenter persequata attenditur, ut in feudali quoque materia attendenda veniret pro eo Domini emolumento, quod ratione renovationis, vel respectivè mortis cujuslibet feudatarii solvendum est sub relevi vocabulo alicubi explicatum; Laudemium vero solutio, non a vita, seu qualitate mutatione persona possessoris pendet, dum transitus ad accedentem personam possessoris pendit, dum solutionem comprehensum in investitura, nullam praesertim transiunt accidentiter debitam ob alienationem, vel transiunt in extraneum, quod tantum est, atque per secula in aliqua ejus specie non contingibili ob continuationem investiturae ordinem, vel genus, ideoque longe dispar est ratio, sed pro regionum moribus, ac alienandi magis, vel minus frequentia consuetudine hujusmodi taxa facienda videtur, cum ea incerti futuri eventus taxa, quae a verisimili regulata in usufructu praesertim materia habetur. X

Quaestioe cadente, super hujusmodi quindenniorum debito, ubi non manu privata, ad mortuum, accidentalis emphyteutorum bonorum transitus fiat, sed directe, ac immediate, mortui manus per Dominum emphyteutis concedatur, quasi quod sit casus praesertim, ac voluntaria habilitatio ejus qui inhabilis esset, sive quod ipsa emphyteuta jam nota qualitas, quae laudemiorum spem tollit, concessionis leges, vel responsionis quantitatem tanquam praesertim pars regulaverit; Adhuc tamen firmam id non habet regulam, cum desuper legis provisorio desit, ideoque moribus, vel stylis deferendum est. Y

Libertatis praescriptio eo modo quo in feudali aliave quilibet servitute in ista, quoque emphyteutica datur, sua accidentibus legitima praescriptioem requisitibus; Rara tamen eorum praxis est ob tot; tantaque subductionum, & excusationum, vel restitutionum beneficia, vel refugia generice in praescriptioem cujuscumque juris sede recentia; Impudens ideo reputatur consilium ad hoc praescriptioem praedictum convolare; Prudens autem est consilium, temporis beneficium, alteri magis profecto adhibere remedium praesumptae probationis conventae libertatis, vel remissae servitutis, quae allegata cum adminiculis ac praesumptioibus probetur, ipsum temporis lapsum pro uno ex adminiculis, cum aliis conjungendo, pro hac probatione adhibendo, nisi immemorabilis, vel centenaria vitiosum initium non habens accedat, eujus connaturali virtute, seu operatione absque aliorum adminiculorum fomento allegationis cujuscumque de mundo melioris tituli competit facultas.

De plerisque vero aliis, in praxi minus frequentibus, in sua sede videndum est. Ita magis frequentia summatim indicando.

- Q. de Regal. disc. 147. n. 6. R. tit. de emptioe, disc. 1. & disc. 73. hoc tit. S. disc. 54. T. d. disc. 55.
- V. disc. 22. 37. 49. & 76. X. disc. 50.
- Y. d. disc. 50. A. disc. 60.